

УДК 004

Пиріг С.О., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-1205-9814>

s.pyrih@lutsk-ntu.com.ua

Pyrih Svitlana. PhD in Economics, Associate Professor

Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0002-1205-9814>

s.pyrih@lutsk-ntu.com.ua

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ТА Е-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу провідної ролі держави у процесах цифрового розвитку та е-бізнесу в Україні та необхідності у системному формуванні державної політики. Визначено поняття державної політики цифрового розвитку та наведено документи в яких регулюються відносини що виникають у сфері е-бізнесу та цифрового розвитку.

Ключові слова: державна політика, цифровий розвиток, е-бізнес, цифрові технології.

PUBLIC DIGITAL POLICY DEVELOPMENT AND E-BUSINESS IN UKRAINE

The article is devoted to the analysis of the leading role of the state in the processes of digital development and e-business in Ukraine and the need for the systematic formation of state policy. The concept of the state policy of digital development is defined as a set of measures based on current legal acts aimed at the development and implementation of digital technologies in all spheres of public life of the state, with the aim of ensuring effective and innovative development of the economy, improving the quality of life of citizens, ensuring national digital security and other strategic goals of the state, and documents are given that regulate relations arising in the field of e-business and digital development. It was emphasized that in Ukraine, according to the formation and implementation of the state policy of digital development, e-business, e-government, IT industry, provision of electronic and administrative services, open data, electronic trust services and electronic identification, development of national electronic information resources and broadband access the Ministry of Digital Transformation of Ukraine (created in September 2019) is responsible for the Internet.

The state policy of digital development creates conditions for the development of the digital economy and the use of digital technologies in public administration, science, education, business, health care, culture and other areas and ensures access

and quality of Internet services for the population and raising the level of basic digital literacy of citizens , supports state programs and initiatives aimed at developing digital infrastructure, increasing the competitiveness of the national economy with the help of digital technologies, creating an electronic government and ensuring information security in the state. Normative legal acts (documents containing legal norms adopted by public authorities) are presented, the task of which is to provide a legal basis for the development of digital technologies and e-commerce in our country, as well as to create conditions for increasing the competitiveness of Ukrainian companies on the international market and protection interests and rights of consumers. And it was also emphasized that an effective state policy of digital development and e-business in Ukraine should be holistic and comprehensive, based on scientific research and best practices, and should take into account analytical data, expert knowledge and practical realities in order to determine strategic directions of development, responding to business needs and society in the digital environment. Therefore, the state policy of digital development and e-business will be effective if scientific and practical aspects related to the development of infrastructure, cyber security, innovation, education, other spheres of society and economy are taken into account.

Keywords: state policy, digital development, e-business, digital technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Ефективна державна політика цифрового розвитку та е-бізнесу в Україні повинна бути цілісною та комплексною, ґрунтуватися на наукових дослідженнях та найкращих практиках. Для визначення стратегічних напрямків цифрового розвитку органи державної влади повинні враховувати аналітичні дані, експертні знання та реалії практики, реагуючи на потреби бізнесу та суспільства в цифровому середовищі.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Серед вітчизняних вчених, які значну увагу приділяли проблемі цифрового розвитку та е-бізнесу в Україні можемо відзначити Єфремову К.В., Жиляєва І.Б., Криницю С.О., Острового О.В., Семенченко А.І., Хаустову М.Г., та ін. Попри наукові дослідження щодо цифрового розвитку залишаються недостатньо висвітлені результати щодо регулювання відносин, які виникають у сфері е-бізнесу та цифрового розвитку в Україні.

Цілі статті. Мета дослідження полягає у висвітленні провідної ролі держави у процесах цифрового розвитку та е-бізнесу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Державна політика цифрового розвитку – це комплекс заходів на основі

чинних нормативно-правових актах, що спрямовані на розвиток та впровадження цифрових технологій в усі сфери суспільного життя держави, з метою забезпечення ефективного та інноваційного розвитку економіки, підвищення якості життя громадян, забезпечення національної цифрової безпеки та інших стратегічних цілей держави.

В Україні за формуванням та реалізацією державної політики цифрового розвитку, е-бізнесу, е-урядування, ІТ-індустрії, надання електронних та адміністративних послуг, відкритих даних, електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та широкосмугового доступу до Інтернету відповідає Міністерство цифрової трансформації України (створене у вересні 2019 року).

Державна політика цифрового розвитку створює умови щодо розвитку цифрової економіки та використання цифрових технологій у державному управлінні, науці, освіті, бізнесі, охороні здоров'я, культурі та інших сферах і забезпечує доступ та якість Інтернет-послуг для населення і підвищення рівня базової цифрової грамотності громадян, підтримує державні програми та ініціативи, що спрямовані на розвиток цифрової інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності національної економіки за допомогою цифрових технологій, створення електронного уряду та забезпечення інформаційної безпеки в державі.

Щодо регулювання відносин, які виникають у сфері е-бізнесу та цифрового розвитку в Україні на державному рівні розроблені нормативно-правові акти (документи у яких містяться норми права що ухвалені публічною владою), завдання яких полягає у забезпеченні правової основи для розвитку цифрових технологій та е-комерції в нашій державі а також створенні умов для підвищення конкурентоспроможності українських компаній на міжнародному ринку та захисті інтересів і прав споживачів. Серед нормативно-правових актів, що стосуються цифрового розвитку та е-бізнесу, в Україні, можемо виділити документи, що наведені в таблиці.

Таблиця 1

Чинні нормативно-правові акти цифрового розвитку та е-бізнесу в Україні

Назва	URL	Зміст
Закон України «Про хмарні послуги» №2075-IX від 17/02/2022 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text	Регулює відносини що виникають при наданні та використанні хмарних послуг, створює умови для розвитку ринку хмарних послуг, забезпеченні їх якості та захисту персональних даних, інформації що зберігається в хмарних сервісах, а також встановлює права і обов'язки учасників ринку хмарних послуг та визначає порядок їх взаємодії.
Закон України «Про платіжні послуги» № 1591-IX від 30/06/2021 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text	Регулює ринок платіжних послуг, визначає функціонування платіжних систем, випуск та використання електронних і цифрових грошей, встановлює обов'язки та відповідальність учасників платіжних операцій, забезпечує конфіденційність, безпеку платежів, захист прав та інтересів користувачів платіжних послуг, а також створює умови для розвитку конкуренції та забезпечення стабільності фінансової системи держави.
Закон України «Про електронні довірчі послуги» № 2155-VIII від 05/10/2017 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text	Регулює електронні довірчі послуги (цифрові послуги що забезпечують взаємодію між громадянами, підприємствами та органами влади в електронній формі з використанням ЕЦП), створює умови для розвитку електронної економіки та довіри до цифрових послуг, визначає права та обов'язки сторін у процесі надання послуг, а також забезпечує безпеку та конфіденційність, встановлюючи вимоги до захисту персональних даних та захисту від кіберзагроз.

Продовження таблиці 1

Назва	URL	Зміст
Розпорядження КМУ «Концепція розвитку цифрових компетентностей» № 167-р від 03/03/2021	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text	Спрямована на покращення цифрової грамотності населення (знання, вміння, навички необхідні для ефективної роботи з технічними засобами, мережевими технологіями, програмним забезпеченням та іншими цифровими технологіями) та підготовки людей до життя та роботи в цифровій економіці.
ЗУ «Про електронні комунікації» № 1089-IX від 16/12/2020 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text	Регулює відносини, що виникають у зв'язку з наданням та використанням електронних комунікаційних послуг, створює умови для розвитку електронних комунікацій та забезпеченні їх якості та безпеки, а також встановленні відповідальності за порушення законодавства.
Постанова КМУ «Деякі питання цифрового розвитку» №56 від 30/01/2019 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%B#Text	Визначено стратегію: розвитку інфраструктури цифрових технологій, цифрової економіки, електронних платежів, ідентифікації та державної політики в галузі ІТ в Україні (електронної демократії); створення ефективної системи цифрової безпеки (захист від кібератак, кіберзлочинності), забезпечення доступності та якості цифрових послуг для населення і бізнесу.
ЗУ «Про електронну комерцію» № 675-VIII від 03/09/2015 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text	Встановлює правову основу (правила та процедури щодо роботи електронних крамниць та Інтернет-платформ) для здійснення електронної комерції, включаючи визнання електронних підписів та е-документів, визначає права і обов'язки учасників е-комерції та забезпечує безпеку електронних транзакцій і права споживачів.

Продовження таблиці 1

Назва	URL	Зміст
ЗУ «Про фінансові послуги та фінансові компанії» №1953-IX від 14/12/2021 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text	Регулює діяльність фінансових компаній (з метою боротьби з легалізацією доходів одержаних злочинним шляхом), забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг, стабільність та безпеку фінансового ринку.
ЗУ «Про захист персональних даних» № 2297-VI від 01/06/2010 року	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text	Регулює правові відносини щодо збору, зберігання, обробки, та передачі персональних даних, забезпечуючи їх захист від несанкціонованого доступу.

*Складено автором на основі джерела: (Верховна Рада України. Законодавство України, 2023)

Перераховані нормативно-правові акти допомагають регулювати та контролювати різні аспекти цифрового розвитку та е-бізнесу забезпечуючи захист прав та інтересів користувачів, а також допомагають створювати сприятливі умови для розвитку цифрових технологій, цифрової економіки та інновацій.

Державна політика е-бізнесу в Україні спрямована на створення умов для розвитку електронної торгівлі та інших форм електронного бізнесу і включає такі напрямки, як:

- законодавче регулювання (прийняття нормативно-правових актів, що регулюють діяльність е-бізнесу);
- розвиток цифрової інфраструктури (доступ до швидкісного Інтернету, електронних платіжних систем, інформаційних порталів для електронних торгів);
- фінансова підтримка (надання пільг та субсидій для створення та розвитку е-підприємств);

– захист прав споживачів (створення механізмів розв'язання спорів між продавцями та покупцями;

– навчання та підтримка підприємців (забезпечення навчання та консультацій для підприємців, які бажають займатися е-бізнесом).

Україна активно взаємодіє з міжнародними організаціями та партнерами з метою підвищення розвитку е-бізнесу. Прикладом є підписання у 2016 році угоди про створення зони вільної торгівлі з Європейським Союзом, що допоможе українським підприємцям у розвитку власного бізнесу на європейських ринках і містить положення про розвиток е-комерції та захист прав споживачів. Для підтримки розвитку е-бізнесу діє також ряд державних програм та ініціатив спрямованих на створення сприятливого клімату для розвитку цифрової економіки та підвищення компетентності підприємців.

Наприклад, онлайн-платформа «Дія. Бізнес» ініційована Міністерством цифрової трансформації України у лютому 2020 року для підтримки та розвитку підприємництва, де можна зареєструвати своє підприємство, відкрити банківський рахунок, отримати фінансову підтримку та інформацію про правові і фінансові аспекти ведення бізнесу, замовити послуги бізнес-консультантів та скористатися інструментами для управління бізнесом, що дозволить підприємцю ефективніше використовувати свій час та ресурси для успішного ведення бізнесу.

Висновки. Отже, державна політика цифрового розвитку та е-бізнесу має на меті створення умов для успішної інтеграції цифрових технологій у різні сфери життя, з метою досягнення економічного, соціального та стратегічного розвитку держави, а саме: розробленні довгострокових стратегій та планів (цілей та завдань) у сфері цифрового розвитку; розробленні та впровадженні відповідного законодавства щодо регулювання сфери цифрових технологій, кібербезпеки, захисту даних і е-бізнесу; інвестуванні у розвиток цифрової інфраструктури (Інтернет, цифрові платформи, електронні сервіси); проведенні заходів з підвищення цифрової грамотності населення та

підготовки фахівців у сфері цифрових технологій; створенні програм щодо підтримки інноваційних стартапів у цифровій сфері та розширенні співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями у сфері цифрового розвитку.

Список бібліографічного опису

1. Верховна Рада України. Всі документи бази даних «Законодавство України» (станом на 6 листопада 2023 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення:10.10.2023).
2. Єфремова К.В. Державна політика та електронний бізнес в Україні URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/06/Yefremova9.pdf> (дата звернення:12.10.2023).
3. Криниця С.О. Державна політика цифровізації економіки України. Міжнародний науково-практичний журнал *Фінансовий простір*. 2018. N3(31). С. 50-57.
4. Островий О.В. Формування державної політики цифрового розвитку: сучасні тенденції та перспективи. *Таврійський науковий вісник*. 2021. № 3. С. 85-91.
5. Хаустова М.Г. Державна політика в умовах цифровізації суспільства: міжнародний досвід реалізації програм та стратегії цифровізації ., URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/07/42.pdf>

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine. All documents of the «Legislation of Ukraine» database (as of November 6, 2023) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>: (accessed: 10 October 2023) [in Ukrainian].
2. Efremova K.V. (2016). State policy and e-business in Ukraine URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/06/Yefremova9.pdf> (accessed: 12 October 2023) [in Ukrainian].
3. Krynytsia S.O. (2018). State policy of digitization of the economy of Ukraine. International scientific and practical journal *Financial space*. N3(31) P. 50-57. [in Ukrainian].
4. Ostrovyi O.V. (2021). Formation of the state policy of digital development: modern trends and perspectives. *Tavriyskiy naukovyi visnyk*, №3(31). P. 85-91 [in Ukrainian].
5. Khaustova M.G. (2022). State policy in the conditions of digitalization of society: international experience of implementation of digitalization programs and strategies., URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/07/42.pdf> (accessed: 12 October 2023) [in Ukrainian].